

Emir Fiil

Yapılması istenen işi kesinliğe bağlayarak emir biçiminde ifade eden bir gramer kalıbıdır. Kendisine emir verdiğimiz kişinin karşımızda bulunup bulunmamasına göre ikiye ayrılır:

1. Emr-i hâzır
2. Emr-i ğâib

İkinci Şahıs Emir Fiil (Emr-i Hâzır)

Emr-i hâzır tanımak ve doğru okumak için iki hususa dikkat etmek gerekir.

[İkinci şahıs muzari yapısı (تَكْتُبُ) göz önünde bulundurulmak üzere]

1. Muzarilik harfinin yerinde bir hemze bulunur.
2. Fiilin sonu meczûmdur. Buna göre çekim şu şekilde olur:

2. şahıs eril (MUHÂTAB)		
اُكْتُبُوا	اُكْتُبَا	اُكْتُبْ
yazın	ikiniz yazın	yaz

2. şahıs dişil (MUHÂTABA)		
اُكْتُبْنَ	اُكْتُبَا	اُكْتُبِي
yazın	ikiniz yazın	yaz

Emir fiilin okunuşundaki dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi baştaki hemzenin harekesidir. Bu hemzenin okunuşu standart olmayıp aynel-fiilin harekesine göre değişir. Aynel-fiil damme harekeli ise yukarıda olduğu gibi hemze de damme harekeli olacaktır. Şayet aynel-fiil fetha veya kesra harekeli ise bu takdirde hemzenin harekesi de kesra olacaktır. Sülasi mücerred fiillerin emir kiplerinde baştaki hemze asla fetha harekeli olmaz. Aşağıdaki emir fiillerin okunuşlarını ve anlamlarını inceleyiniz.

Gir (eril)	اُدْخُلْ	←	تَدْخُلْ
İkiniz çıkın	اُخْرُجَا	←	تَخْرُجَانِ
İbadet edin (eril)	اَشْكُرُوا	←	تَشْكُرُونَ
Dön (dişil)	ارْجِعِي	←	تَرْجِعِينَ
İkiniz yapın	اِفْعَلَا	←	تَفْعَلَانِ
Bilin (dişil)	اعْلَمْنَ	←	تَعْلَمْنَ

Emr-i hâzırın başındaki hemze vasıl hemzesidir. Bu nedenle başına atıf harfi olan vâv veya fâ geldiğinde bu hemze okunmaz. Örnek:

اُكْتُبْ ← وَاُكْتُبْ ← فَاكْتُبْ

Alıştırmalar

(1) Verilen emir fiilleri örneklerdeki gibi harekeleyiniz.

ادخلن	←	ادخلا	←	ادخلي	←	ادخلوا	←	ادخلا	←	أَدْخُلْ
اخرجن	←	اخرجا	←	اخرجي	←	اخرجوا	←	اخرجا	←	أُخْرِجْ
اشكرن	←	اشكرا	←	اشكري	←	اشكروا	←	اشكرا	←	أَشْكُرْ
ارجعن	←	ارجعا	←	ارجعي	←	ارجعوا	←	ارجعا	←	ارْجِعْ
افعلن	←	افعلا	←	افعلي	←	افعلوا	←	افعلا	←	افْعَلْ
اعلمن	←	اعلما	←	اعلمي	←	اعلموا	←	اعلما	←	اعْلَمْ

(2) Aşağıda verilen emir fiillerin Türkçe karşılıklarını yazınız.

.....	:	اترك	:	اعلم
.....	:	اسمعوا	:	ارجعي
.....	:	اكتبنا	:	ادخلا
.....	:	اذهب	:	اخرجوا
.....	:	واشربوا	:	افعلن
.....	:	واعبد	:	ادخلي
.....	:	واعلم	:	اعلموا
.....	:	واسجد	:	اخرجا
.....	:	وافعلوا	:	افعلوا
.....	:	فادخلوا	:	ارجعن
.....	:	فاصنع	:	اشكرا
.....	:	فاحكم	:	افعل

Üçüncü Şahıs Emir Fiil (Emr-i Ğâib)

Emr-i ğâibi tanımak ve doğru okumak için şu iki hususa dikkat etmek gerekir:

[Üçüncü şahıs muzari yapısı (يكتب) göz önünde bulundurulmak üzere]

1. Fiilin başına kesra harekeli bir lâm harfi (nehiy lâ'sı) bitişir.
2. Fiilin sonu meczûmdur. Buna göre çekim şu şekilde olur:

3. şahıs eril (ĜĀĪB)		
لِيَكْتُبُوا	لِيَكْتُبَا	لِيَكْتُبْ
yazsınlar	ikisi yazsın	yazsın

3. şahıs dişil (ĜĀĪBE)		
لِيَكْتُبْنَ	لَتَكْتُبَا	لَتَكْتُبْ
yazsınlar	ikisi yazsın	yazsın

Aşağıdaki emir fiillerin okunuşlarını ve anlamlarını inceleyiniz.

Gir (eril)	لِيَنْصُرْ	←	يَنْصُرْ
İkiniz çıkın	لِيَفْتَحَا	←	يَفْتَحَانِ
İbadet edin (eril)	لِيَعْبُدُوا	←	يَعْبُدُونَ
Dön (dişil)	لَتَضْحَكْ	←	تَضْحَكُ
İkiniz yapın	لَتَعْمَلَا	←	تَعْمَلَانِ
Vursunlar (dişil)	لِيَضْرِبْنَ	←	يَضْرِبْنَ

Emr-i ğâibin başına vâv veya fâ geldiğinde nehiy lâ'sının harekesi kesradan sükûna dönüşür.

Örnek:

لِيَكْتُبْ ← وَلِيَكْتُبْ ← فَلِيَكْتُبْ

Alıştırmalar

(1) Verilen emir fiilleri örneklerdeki gibi harekeleyiniz.

لِينَصْرُنْ	←	لِينَصْرَا	←	لَتَنْصُرَا	←	لَتَنْصُرُوا	←	لِينَصْرُوا	←	لِينَصْرَا	←	لِينَصْرُ
لِيَعْبُدُنْ	←	لِيَعْبُدَا	←	لَتَعْبُدَا	←	لَتَعْبُدُوا	←	لِيَعْبُدُوا	←	لِيَعْبُدَا	←	لِيَعْبُدْ
لِيَضْرِبُنْ	←	لِيَضْرِبَا	←	لَتَضْرِبَا	←	لَتَضْرِبُوا	←	لِيَضْرِبُوا	←	لِيَضْرِبَا	←	لِيَضْرِبْ
لِيَفْتَحُنْ	←	لِيَفْتَحَا	←	لَتَفْتَحَا	←	لَتَفْتَحُوا	←	لِيَفْتَحُوا	←	لِيَفْتَحَا	←	لِيَفْتَحْ
لِيَضْحَكُنْ	←	لِيَضْحَكَا	←	لَتَضْحَكَا	←	لَتَضْحَكُوا	←	لِيَضْحَكُوا	←	لِيَضْحَكَا	←	لِيَضْحَكْ
لِيَعْمَلُنْ	←	لِيَعْمَلَا	←	لَتَعْمَلَا	←	لَتَعْمَلُوا	←	لِيَعْمَلُوا	←	لِيَعْمَلَا	←	لِيَعْمَلْ

(2) Aşağıda verilen emir fiillerin Türkçe karşılıklarını yazınız.

.....	:	ليجمع	:	ليعبدوا
.....	:	ليستروا	:	لتفتح
.....	:	ليحملن	:	لتضحكا
.....	:	لتعلم	:	لينصر
.....	:	وليضربن	:	ليضربن
.....	:	وليعملوا	:	ليضحك
.....	:	ولتفتح	:	ليضربا
.....	:	ولينصرن	:	ليعمل
.....	:	فليعبدوا	:	لينصروا
.....	:	فليحکم	:	ليعملوا
.....	:	فلتصنع	:	لتعملا
.....	:	فليخرج	:	ليفتح